

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdulkarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG‘LARI HISOBIGA MOLIYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o‘g‘li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne‘matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA.....	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARI	
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o‘g‘li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI.....	73
Abdullo Sohibov	
O‘ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O‘ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDI BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO‘LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich	
O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSIYALAR KESIMIDA)	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPERIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	128
Qurbonov Abror Abdullayevich GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOHOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH..... 161	
Marqayev Xurshid Aliqulovich THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich Shukurova Nilufar Qahramonova IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao USTAMA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna INTEGRATSIIYA SAMARADORLIGINI O'LGHASHNING METODOLOGIK MODEL VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI.....	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI.....	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI.....	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI.....	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLILASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY Tajribasi: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI.....	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA.....	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES.....	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li	

QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	326
Abdullo Sohibov	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	331
Davronov Sanjar Ziyotovich	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	336
Ashrapova Noilaxon Niyazxonovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....	346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli	
SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	351
Astanakulov Olim Tashtemirovich	
Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)	
Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI	357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE	362
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Sarvarbek Allayev Erkin ugli	
Shavkat Asrolovich Ruziev	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....	373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich	
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI	377
Muxitdinova Kamola Alisherovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL.....	381
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH.....	385
Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI	392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	398
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
SIRKULYAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....	403
Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi	

TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOBI TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova	
Feruza Mansurovna Ollokulova	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI	430
Bakhit Mambetnazarov	
Atabek Tureev	
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIYASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	
XORIJY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochildiyevich	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOBI VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abdulkarimovich	
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich	
MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	
SANOAT KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT	

AND LOGISTICS CLUSTER IN THE NEW UZBEKISTAN.....	500
Musayeva Shoira Azimovna	
FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich	
DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li	
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahubjon qizi	
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA.....	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li	
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фарิดахон Абдулкарим кизи	
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи	
BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna	
Xursanova Shaxnoza Anvar qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA QO'SHIMCHA TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	549
Safarova Kamola Shuxrat qizi	
QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI	553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich	
AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova	
ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ.....	567
Насиров Дилшод Фархадович	
Асадов Амальжон Мехрожевич	
Ахматов Алинур Дилшодович	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	572
Насиров Дилшод Фархадович	
Хамраева Севара Мамуржановна	
Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна	
INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi	
ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ.....	586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли	
XORIJIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA'SIRI ("IПОТЕКА-BANK" AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA)	598
Kadirov Vaxid Marimbayevich	

Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi OECD VA YEVROPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	605
Tuxliyev Bozor Karimovich Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI	614
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ	621
Ли Ирина Валентиновна JAHON IQTISODIYOTIDA O'ZBEKISTONNI TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	627
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	633
Hayitov Jamshid Xolvoyevich Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI TAHLILI	638
Hamroyeva Sabina Ismoil qizi EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY	644
Jie YANG ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	651
Усманова Диялфруз Каршиевна YASHIL ISTE'MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	656
Ishmuratov Baxodir Xusanovich O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA'SIRI	661
Ibragimova Saule Orinbaevna IJTIMOIY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA IJTIMOIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV	665
Qurbonboyev Abdulla Mansur o'g'li O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	671
Murtazayev Ulug'bek Abdisolom o'g'li XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI	675
Xasanov Baxodir Akramovich Yo'lchiyev Oybek Ulug'bek o'g'li SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY RISKLARINI KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI	683
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	688
Ibragimov Husen Ismailovich KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI	692
Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING	698
Aziz Kurbanovich Abdullaev Mamasolieva Kamila Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEKANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	706

Xatamov Nurbek Ochildiyevich TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI MAKRO VA MIKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI	711
Nabixo'jayeva Maxfuza Ulug'bekovna AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI.....	717
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DASTURIY BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	723
Umidjon Abdullajonov СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ КРЕДИТАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	730
Избосаров Бобуржон Бахриддинович Ахмедова Улмасой Хусан кизи СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ БЕДНЫХ СЕМЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ	736
Ережепов Кууанышбай Жиенбай улы RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ICHKI VA TASHQI OMILLAR TASNIFI.....	741
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li BYUDJET TASHKILOTLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI MODERNIZATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	747
Ruziyev Shavkatjon Faxridinovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	756
Aymurzaeva Gulnaz Puxarbaevna YER-SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	762
Rustamov Umidjon Xayitboyevich GEOSIYOSIY NOANIQLIK SHAROITIDA TA'MINOT ZANJIRLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MODEL I.....	767
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich Sarvinozxon Lutfullayeva Azizxon qizi NEFT-GAZ SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XALQARO TAJRIBASI	775
Mallayev Sirojiddin Eshdavlatovich AGROKLASTERLAR RIVOJLANISHINING INSTITUSIONAL-IQTISODIY NAZARIY MODEL I.....	781
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ CSR В СИСТЕМУ УСТОЙЧИВОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	789
Идиева Наргиза Олимовна Норова Саломат Юсуповна KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	797
No'monjonova Muazzam Mahubjon qizi ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗИ БЕРЕЖЛИВОСТИ И ИННОВАЦИЙ.....	803
Аллаберганов Закир Гаирович “YASHIL IQTISODIYOT” BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM YO'NALISHI SIFATIDA (YEVROPA ITTIFOQI MISOLIDA).....	809
Sharifxodjayev Shavkat Oqilovich Achilova Shirin Shavkat qizi DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURSLARDAN	

FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	815
Aipova Iroda Ikramovna	
DON MAHSULOTLARI SANOATIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH	820
Aipova Iroda Ikramovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDIGA XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH	826
Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li	
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	831
Babjanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIGA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI.....	836
Xusanova Malohat Mingnorovna	
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ И ПРОГРАММАМИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ООО «YANGI ZAMON TUHFASI»	842
Шавкатов Шохаббос Шухрат угли	
O'ZBEKISTON MISOLIDA LOMBARD SEKTORI MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARI VA HISOB AMALIYOTI.....	854
Maksud Zaxirov	
IQTISODIY O'SISH VA O'ZBEKISTONNING YAIM DARAJASI.....	859
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	
MINTAQAVIY MEHNAT BOZORI - XALQARO MEHNAT BOZORINING BIR QISMI SIFATIDA	864
Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi	
DIGITAL INTERNATIONAL MARKETING: PROMOTION WITHOUT BORDERS (Rapid entry into foreign markets on a minimal budget using social media, influencers, and marketplaces (Amazon, AliExpress))	869
Abdullaev Aziz Kurbanovich	
Azimov Khumoyun Khamid ugli	
Pardayev Khusniddin Jakhongir ugli	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBALARI.....	878
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI

Fayzullayev Nurulla Baxromovich

Urganch RANCH texnologiya universiteti dotsenti, PhD

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda kichik biznesni rivojlantirishda nostandart bandlik shakllaridan samarali foydalanish uchun ilg'or xorijiy tajribalarni selektiv moslashtirish masalasi tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, nostandart bandlik, masofaviy ish, qisman bandlik vaqti, platformali mehnat, o'zini o'zi band qilish, raqamli mehnat bozori, ijtimoiy himoya.

Аннотация. В статье анализируется вопрос селективной адаптации передового зарубежного опыта эффективного использования нестандартных форм занятости в развитии малого бизнеса в Узбекистане.

Ключевые слова: малый бизнес, нестандартная занятость, дистанционная работа, неполная занятость, платформенный труд, самозанятость, цифровой рынок труда, социальная защита.

Abstract. The article analyzes the issue of selective adaptation of advanced foreign experience in the effective use of non-standard forms of employment in the development of small business in Uzbekistan.

Keywords: small business, non-standard employment, remote work, part-time employment, platform work, self-employment, digital labor market, social protection.

KIRISH

Zamonaviy mehnat bozorida nostandart bandlik shakllari global raqobat, raqamlashtirish, xizmatlar iqtisodiyotining kengayishi hamda ish beruvchilarning xarajatlar tuzilmasini moslashtirish ehtiyoji ta'sirida jadal sur'atlarda tarqalmoqda. Xalqaro mehnat tashkiloti nostandart bandlikni vaqtinchalik ish, qisman va chaqiruv asosidagi ish, ko'p tomonlama mehnat munosabatlari hamda bog'liq o'zini o'zi band qilish kabi shakllarni qamrab oluvchi mehnat rejimlari sifatida ta'riflaydi [1]. Eurofound tahlillarida esa qisman ish, vaqtinchalik shartnomalar va platformali mehnat Yevropada eng tez sur'atlarda kengayayotgan shakllar qatoriga kiritilgan [2].

Kichik biznes uchun mazkur shakllarning ahamiyati ikki tomonlama bo'lib, bir tomondan, ular mehnat xarajatlarini talabga moslashtirish, mavsumiylik va loyiha asosidagi ishlarni qoplash hamda yuqori malakali mutaxassislarni doimiy shtatsiz jalb qilish imkonini beradi. Ikkinchi tomondan esa, huquqiy noaniqlik, ijtimoiy himoyaning yetarli emasligi va norasmiy bandlikka sirg'alish xavfi kichik biznesning uzoq muddatli mahsuldorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin [1], [3]. Shu bois ilg'or xorij tajribasini mexanik tarzda ko'chirish emas, balki uni institutsional, raqamli va ijtimoiy omillarni inobatga olgan holda moslashtirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston uchun ushbu mavzuning dolzarbligi yanada yuqori. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda kichik biznesning jami bandlikdagi ulushi 74,5 foizni, ushbu sektorda band bo'lganlar soni esa 10 628,7 ming kishini tashkil etgan [13], [14]. 2025-yilda kichik biznesning YaIMdagi ulushi 52,2 foizga yetgan, 2026-yil 1-yanvar holatiga ko'ra esa mamlakatda 1 201,6 mingta faol kichik biznes subyekti qayd etilgan [12], [15]. Shu bilan birga, 2025-yil yakunlariga ko'ra, aholi umumiy daromadlarida o'zini o'zi band qilishdan olinayotgan daromad ulushi 34,0 foizni tashkil etgani mehnatning gibrid va moslashuvchan shakllari iqtisodiyotdagi rolini yaqqol namoyon etadi [16].

Maqolaning maqsadi — nostandart bandlik shakllaridan foydalanish bo'yicha ilg'or xorij tajribalarini umumlashirish, ularning kichik biznes rivojiga ta'sir mexanizmlarini aniqlash hamda O'zbekiston sharoitida amaliy qo'llash yo'nalishlarini ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro adabiyotlarda nostandart bandlikni tahlil qilishda ikki asosiy yo'nalish ustuvor hisoblanadi: birinchisi — mehnat bozori moslashuvchanligi va ish o'rinlari yaratilishi nuqtayi nazaridan, ikkinchisi esa — munosib mehnat, teng huquq va ijtimoiy himoya nuqtayi nazaridan. XMT hisobotiga ko'ra, nostandart bandlikni tartibga solishda to'rt tayanch masala — mehnat munosabatlarini to'g'ri kvalifikatsiya qilish, teng munosabatni ta'minlash, ijtimoiy himoya hamda jamoaviy muzokaralar imkoniyatlari — markaziy ahamiyat kasb etadi [1].

Eurofound tadqiqotlarida raqamli platformalar, qisman bandlik va o'zini o'zi band qilishning yangi shakllari xizmatlar iqtisodiyoti, logistika, kreativ industriya va professional xizmatlar sohalarida yuqori sur'atlarda o'sib borayotgani qayd etilgan [2]. Yevropada platformali mehnatni tartibga solish bo'yicha so'nggi yondashuvlarda moslashuvchanlik bilan bir qatorda algoritmlar shaffofligi, ish maqomini to'g'ri belgilash hamda shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda [3].

OECD tadqiqotlari esa kichik biznesning raqobatbardoshligi nuqtayi nazaridan raqamli transformatsiyaga katta e'tibor qaratadi. OECDning "The Digital Transformation of SMEs" hisobotida raqamlashtirish kichik biznesning mahsuldorligi, bozorga kirishi va innovatsion rivojlanishi uchun asosiy drayver sifatida baholanadi [4]. 2024-yilgi OECD D4SME so'rovi natijalariga ko'ra, raqamli vositalardan foydalanish xarajatlarni kamaytirish, yangi daromad manbalarini yaratish hamda ish jarayonlarini moslashtirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq bilim yetishmasligi va raqamli ko'nikmalar darajasining pastligi asosiy to'siqlardan biri bo'lib qolmoqda [5].

O'zbekiston bo'yicha OECD tahlilida hukumat raqamlashtirishni iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning muhim omili sifatida e'tirof etgani qayd etiladi. Shu bilan birga, xususiy sektor, ayniqsa kichik biznesda raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish, axborotga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va qo'llab-quvvatlovchi ekotizimni shakllantirish zarurligi ta'kidlanadi [6]. Mazkur holat xorijiy tajribani faqat mehnat munosabatlari shakli sifatida emas, balki institutsional muhit, raqamli davlat xizmatlari va ijtimoiy himoya mexanizmlari bilan uzviy bog'liq holda o'rganish zaruratini asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada qiyosiy-institutsional tahlil, rasmiy statistik ma'lumotlarni dinamik tahlil qilish, normativ-huquqiy hujjatlarni mazmunan tahlil etish hamda natijalarni jadval va rasmlar orqali umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tahlil bir necha bosqichda amalga oshirildi. Birinchi bosqichda XMT, OECD, Eurofound, Yevropa Komissiyasi, Niderlandiya hukumati, Estoniyaning davlat raqamli infratuzilma operatori — RIK hamda OECDning Janubiy Koreya bo'yicha hisobotlari asosida ilg'or xorijiy amaliyotlar tizimlashtirildi [1]–[11].

Ikkinchi bosqichda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining 2024–2025-yillarga oid ochiq rasmiy ma'lumotlari tahlil qilindi. To'g'ridan-to'g'ri nostandart bandlikning barcha shakllari bo'yicha yagona yillik agregat statistik ma'lumotlar e'lon qilinmagani sababli tadqiqotda proksi ko'rsatkichlardan foydalanildi: kichik biznesning jami bandlikdagi ulushi, kichik biznesda bandlar soni, YalMdagi ulushi, faol subyektlar soni hamda aholi daromadlarida o'zini o'zi band qilishdan olinayotgan daromad ulushi [12]–[16].

Uchinchi bosqichda O'zbekistonning amaldagi huquqiy muhiti — yangi Mehnat kodeksidagi moslashuvchan ish vaqti va masofaviy mehnat normalari, shuningdek, o'zini o'zi band qilgan shaxslarni ro'yxatdan o'tkazish tartibi — tahlil qilindi [17]–[19]. Shundan kelib chiqib, xorijiy tajribani O'zbekiston sharoitiga selektiv moslashtirish mexanizmi ishlab chiqildi. Tadqiqotning asosiy cheklovi shundan iboratki, platformali mehnat, outsorsing yoki loyiha asosidagi ishga oid milliy mikrodarajadagi ochiq statistik ma'lumotlar cheklangan. Shu bois xulosalar rasmiy makro'rsatkichlar hamda institutsional tahlil uyg'unligiga asoslanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda kichik biznes va nostandart bandlikdan foydalanish zarurati: rasmiy statistik manzara

O'zbekistonda kichik biznes mehnat bozorining asosiy tayanch segmenti hisoblanadi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda kichik biznesning jami bandlikdagi ulushi 74,5 foizni tashkil etgan [13]. Ushbu sektorda band bo'lganlar soni ham 2024-yilda 10 628,7 ming kishiga yetgan [14]. Mazkur ko'rsatkichlar mehnat bozorida har qanday institutsional o'zgarishlar, jumladan, nostandart bandlik shakllarini huquqiy va tashkiliy jihatdan tartibga solish, avvalo, kichik biznes faoliyati samaradorligiga bevosita ta'sir qilishini ko'rsatadi.

YalMdagi ulush ko'rsatkichi ham ushbu tendensiyani tasdiqlaydi: 2024-yilda kichik biznesning YalMdagi ulushi 53,5 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yil yakunlariga ko'ra ushbu ko'rsatkich 52,2 foizni tashkil etgan [15]. 2025-yil 1-iyul holatiga ko'ra faol kichik biznes subyektlari soni 1 200,4 mingtani, har 1000 aholiga to'g'ri

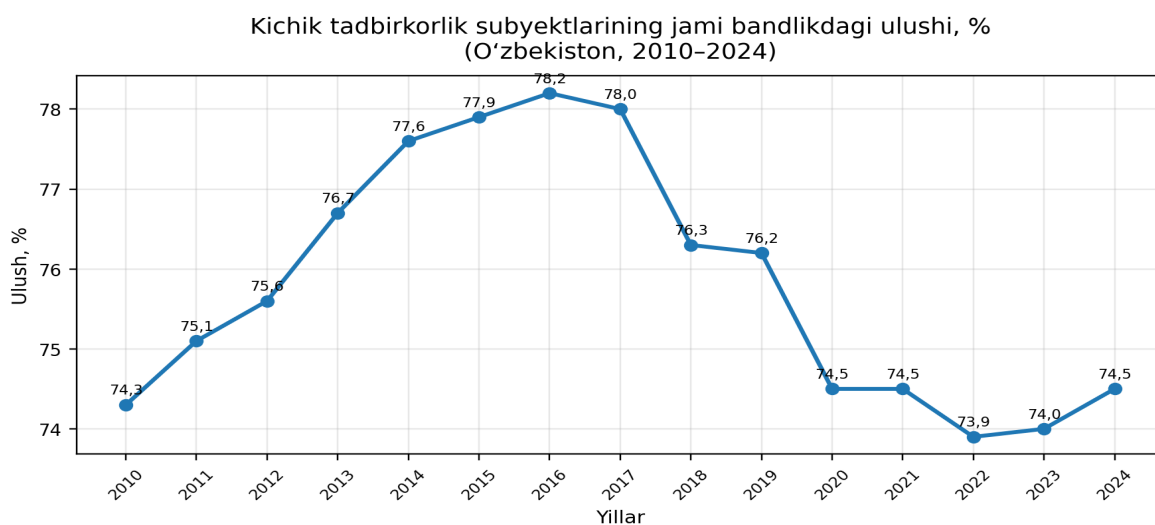
keladigan soni esa 31,8 tani tashkil etgan [12]. Ushbu ko'rsatkichlar kichik biznesda xodimlar tarkibi, ish vaqti va shartnomaviy munosabatlarni talabga tezkor moslashtirish ehtiyoji yuqori ekanini anglatadi.

Daromadlar tuzilmasi nostandart bandlikning iqtisodiy ahamiyatini yanada yaqqol namoyon etadi. Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil yanvar–dekabr oylari bo'yicha ma'lumotlariga ko'ra, aholi umumiy daromadlarida o'zini o'zi band qilishdan olinayotgan daromad ulushi 34,0 foizni tashkil etgan [16]. Demak, mustaqil mehnat, qisman bandlik va fuqarolik-huquqiy munosabatlarga yaqin shakllar allaqachon uy xo'jaliklari daromadlari tarkibida muhim manbaga aylangan (1-jadval).

1-jadval
O'zbekistonda kichik biznes va nostandart bandlikning rivojlanishini tavsiflovchi asosiy rasmiy ko'rsatkichlar¹

Ko'rsatkich	Qiymat	Tahliliy izoh
Kichik biznesning jami bandlikdagi ulushi, 2024	74,5 %	Nostandart bandlikni tartibga solish mehnat bozorining asosiy segmentiga taalluqli ekanini ko'rsatadi.
Kichik biznesda bandlar soni, 2024	10 628,7 ming	Kichik biznes uchun moslashuvchan mehnat rejimlari keng qamrovga ega ekanini anglatadi.
Kichik biznesning YalMdagi ulushi, 2025	52,2 %	Kichik biznes iqtisodiy o'sishning yarmidan ortig'ini shakllantirmoqda.
Faol kichik biznes subyektlari soni, 2025	1 201,6 ming	Loyiha, mavsumiy va platformali ishga ehtiyoj yuqori ekanini bildiradi.
Har 1000 aholiga to'g'ri keladigan faol kichik biznes subyektlari, 2025	31,8 ta	Kichik biznesning hududiy tarqalganini va moslashuvchan mexanizmlarga ehtiyoj mavjudligini ko'rsatadi.
Aholi umumiy daromadlarida o'zini o'zi band qilish ulushi, 2025	34,0 %	Nostandart bandlik va gibrid mehnat shakllari real iqtisodiy ahamiyat kasb etgan.

1-rasmda 2010–2024-yillarda kichik tadbirkorlik subyektlarining jami bandlikdagi ulushi dinamikasi keltirilgan. Ko'rinadiki, mazkur ulush 2010–2016-yillarda o'sish tendensiyasini namoyon etgan, keyingi yillarda esa 74–75 foiz atrofida barqarorlashgan. Ushbu holat kichik biznesning mehnat bozorida yetakchi mavqega ega ekanini, shuningdek, unda moslashuvchan ish shakllarini qonunchilik asosida to'g'ri yo'lga qo'yish milliy mehnat siyosati uchun strategik ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi (1-rasm).

1-rasm. Kichik tadbirkorlik subyektlarining jami bandlikdagi ulushi, %, 2010–2024-yillar

¹ Manba: [12]–[16] asosida muallif ishlanmasi.

O'zbekistonning huquqiy muhitida ham nostandart bandlikni rasmiy maydonga olib chiqish bo'yicha muayyan asos yaratilgan. Yangi Mehnat kodeksida 193-moddada moslashuvchan ish vaqti rejimi, 452–456-moddalarda esa masofaviy mehnat nazarda tutilgan [17]. Bundan tashqari, 2020-yildagi PQ-4742-son qaror² hamda Vazirlar Mahkamasining 806-son qarori o'zini o'zi band qilgan shaxslarni ro'yxatga olish tartibini soddalashtirib, maxsus mobil ilovalar va QR-kodli tasdiqlash mexanizmlarini joriy etgan [18], [19]. Biroq ushbu normalarning kichik biznes amaliyotida samarali ishlashi uchun xorijiy tajribadagi institutsional yechimlarni inobatga olish zarur.

Xorijiy tajriba tahlili shuni ko'rsatadiki, nostandart bandlikning muvaffaqiyatli modellari faqat mehnat munosabatlari bilan cheklanmaydi; ular raqamli davlat xizmatlari, ijtimoiy himoya, soliq rejimi, oilaviy siyosat va kichik biznes (SME) ko'nikmalar siyosati bilan uyg'unlashgan holda yagona tizimni tashkil etadi.

Niderlandiya: qisman bandlik va mehnat-oila balansi modeli

Niderlandiya mehnat bozorida qisman bandlikni institutsionallashtirish bo'yicha eng ko'p muhokama qilinadigan misollardan biri hisoblanadi. Niderlandiya hukumati mehnat bozori siyosatida ishdan daromad olish, iqtisodiy barqarorlik, malaka rivoji hamda mehnat bozori o'zgarishlariga moslashuvchanlik o'rtasida muvozanatni ta'minlashni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi [7]. OECDning Niderlandiya bo'yicha maxsus hisobotida qisman ish faqat arzon ish kuchi sifatida emas, balki ish joyida moslashuvchanlikni ta'minlash vositasi sifatida baholanadi. Shu bilan birga, uni sifatli ish, teng imkoniyatlar va karyera rivoji bilan bog'lash zarurligi ta'kidlanadi [8].

Ushbu tajribadan O'zbekiston uchun chiqariladigan asosiy xulosa shundan iboratki, qisman bandlik vaqti yoki moslashuvchan ish grafiklari mehnat standartlaridan chetlashish sifatida emas, balki alohida huquqiy rejim sifatida e'tirof etilishi lozim. Ayniqsa, xizmatlar sohasi, ta'lim, kreativ industriya, buxgalteriya va onlayn xizmatlar sohalarida ushbu shakl kichik biznes xarajatlarini kamaytirish bilan birga, ayollar va yoshlar bandligini oshirish imkonini beradi.

Yevropa Ittifoqi: platformali mehnatni tartibga solish

Yevropa Komissiyasi ma'lumotlariga ko'ra, Yevropa Ittifoqi platformali mehnatda mehnat sharoitlarini yaxshilash va raqamli mehnat platformalarining barqaror o'sishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan faol yondashuvni amalga oshirmoqda. Komissiyaning "Future of Work" tashabbusi doirasida qayd etilishicha, 2024-yil dekabr oyida Platform Work Directive kuchga kirgan bo'lib, u platformali mehnatda ish sharoitlari va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishni yaxshilashni, shu bilan birga platforma iqtisodiyotining moslashuvchanlik va innovatsion imkoniyatlarini saqlab qolishni ko'zda tutadi [3].

Mazkur tajribaning O'zbekiston uchun ahamiyati shundaki, platformali mehnatni faqat self-employment yoki fuqarolik-huquqiy xizmat sifatida emas, balki ayrim holatlarda mehnat munosabatlari elementlariga ega bo'lgan gibrid shakl sifatida tan olish zarur. Ish maqomini avtomatik ravishda ish beruvchi foydasiga "o'zini o'zi band qilgan" deb belgilash emas, balki vazifaning doimiyliigi, platformaning nazorat darajasi, ish vaqti hamda haq to'lash mexanizmlarining xususiyatlarini inobatga olgan holda differensial yondashuvni qo'llash maqsadga muvofiq.

Estoniya: raqamli ro'yxatga olish va elektron imzo infratuzilmasi

Estoniya tajribasining o'ziga xosligi shundaki, nostandart bandlikni formallashtirishda davlatning raqamli infratuzilmasi ustuvor rol o'ynaydi. RIK ma'lumotlariga ko'ra, e-Business Register Estoniyadagi barcha yuridik shaxslar haqidagi rasmiy milliy portal bo'lib, u orqali kompaniyalar to'g'risidagi ma'lumotlarni ko'rish, hujjatlarni taqdim etish, yillik hisobotlarni yuborish hamda o'zgartirishlar kiritish mumkin; barcha arizalar Estonian ID-card, Smart-ID va Mobile-ID orqali imzolanadi [9]. Shuningdek, mazkur portal doirasida davlat tomonidan kichik biznes uchun mo'ljallangan e-Financials hisob-kitob dasturi ham taklif etiladi [10].

Ushbu modelning O'zbekiston uchun eng muhim sabog'i shundan iboratki, nostandart bandlik samaradorligi faqat huquqiy shaklning mavjudligi bilan emas, balki uning elektron ro'yxatga olish, elektron shartnomalar va hisob-kitob tizimlari bilan integratsiyalashuvi darajasi bilan belgilanadi. Masofaviy xizmatlar, frilans faoliyat, mikro-topshiriqlar va loyihaviy xizmatlarni yagona elektron reyestr, elektron shartnoma va to'lov tarixiga bog'lash ularni norasmiy mehnatdan rasmiy iqtisodiyotga olib chiqish imkonini beradi.

Janubiy Koreya: raqamli bandlik xizmatlari va ko'nikmalar siyosati

OECDning Janubiy Koreya bo'yicha tahliliga ko'ra, raqamlashtirish Koreya bandlik xizmatlari strategiyasiga chuqur singdirilgan. *Ministry of Employment and Labour (MOEL)* raqamli bandlik xizmatlarining umumiy strategiyasini belgilaydi, *Korea Employment Information Service (KEIS)* esa uni amaliy raqamli infratuzilma

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 08.06.2020 yildagi PQ-4742-son <https://lex.uz/docs/-/4849607>

va platformalar orqali rivojlantiradi. OECD hisobotida Koreyaning bandlik xizmatlarini raqamlashtirish darajasi ko'plab OECD va Yevropa Ittifoqi davlatlariga nisbatan ancha ilg'or ekani ta'kidlangan [11].

Mazkur tajriba O'zbekiston uchun shuni anglatadiki, nostandart bandlikni rivojlantirish faqat mehnat kodeksi normalari bilan cheklanmasdan, balki raqamli bandlik xizmatlari, elektron portfoliolar, malaka tasdiqlash tizimlari, qayta tayyorlash dasturlari hamda ish beruvchi va ijrochilarni moslashtiruvchi (*matching*) platformalar orqali qo'llab-quvvatlanishi lozim. Kichik biznes subyektlarining aksariyati doimiy HR bo'limiga ega emas; shu bois davlatning raqamli bandlik platformalari ular uchun tranzaksiya xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiradi (2-jadval).

2-jadval
Kichik biznesda nostandart bandlikdan foydalanish bo'yicha
ilg'or xorijiy tajribalarning qiyosiy tavsifi

Mamlakat/manba	Ustuvor shakl	Asosiy institutsional mexanizm	Kichik biznes uchun natija	O'zbekiston uchun asosiy saboq
Niderlandiya [7], [8]	Qisman ish vaqti, moslashuvchan grafik	Mehnat-oila balansi siyosati va huquqiy kafolatlar	Xarajatlarning moslashuvchanligi va yuqori mehnat ishtiroki	Qisman ish vaqtini teng huquqli alohida rejim sifatida rivojlantirish
Yevropa Ittifoqi (Yel) [3]	Platformali mehnat	<i>Platform Work Directive</i> , ish maqomini aniqlash va algoritmik shaffoflik	Platformalarda huquqiy aniqlik va barqarorlik	Platformali mehnatni differensial tartibga solish
Estoniya [9], [10]	Elektron shartnomalar va raqamli xizmatlar	<i>e-Business Register</i> , elektron imzo, <i>e-Financials</i>	Ro'yxatga olish va hisobot xarajatlarini kamaytirish	Yagona elektron reyestr va elektron shartnoma tizimini joriy etish
Janubiy Koreya [11]	Raqamli bandlik xizmatlari	MOEL-KEIS raqamli strategiyasi va <i>matching</i> tizimi	Kichik biznes uchun kadrlarni qidirish va qayta tayyorlash jarayonini soddalashtirish	Hududiy raqamli mehnat servislarini rivojlantirish
OECD umumiy yondashuvi [4], [5]	Kichik biznesni raqamlashtirish	Raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish, tashqi ekspertlarni jalb qilish, data va AI vositalari	Xarajatlarni kamaytirish va yangi daromad manbalarini yaratish	Kichik biznes uchun kompleks raqamli va tashkiliy qo'llab-quvvatlash paketlarini joriy etish

Tahlil natijalari ilg'or xorijiy tajribani O'zbekiston sharoitiga to'rt asosiy yo'nalish bo'yicha moslashtirish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Birinchidan, huquqiy klassifikatsiyani aniqlashtirish zarur. Mehnat kodeksida masofaviy ish va moslashuvchan ish vaqti normalari mavjud bo'lsa-da, platformali mehnat, loyiha asosidagi mustaqil ijro hamda bog'liq *self-employment* o'rtasidagi huquqiy chegaralar amaliyotda yetarli darajada aniq belgilanmagan [17]. Shu sababli ilovaviy tartiblar doirasida nostandart bandlik shakllarining huquqiy klassifikatorini ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Ikkinchidan, ro'yxatga olish va shartnoma tuzish jarayonlarini to'liq raqamlashtirish zarur. Estoniya tajribasi ko'rsatganidek, elektron imzo va elektron reyestrlar tranzaksiya xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiradi [9], [10]. O'zbekistonda o'zini o'zi band qilish bo'yicha soddalashtirilgan raqamli ro'yxatga olish tizimi allaqachon joriy etilgan [18], [19]; keyingi bosqichda esa kichik biznes va ijrochilar o'rtasidagi elektron shartnomalar, xizmat topshiriqlari, bajarilgan ishlar dalolatnomalari hamda to'lov tarixini yagona raqamli konturda qayd etish tizimini joriy etish zarur.

Uchinchidan, nostandart bandlikni ijtimoiy himoya tizimi bilan uzviy bog'lash muhim ahamiyat kasb etadi. Platformali yoki qisman bandlikni faqat soliq to'lash bilan cheklab qo'ymasdan, balki pensiya, kasallik, mehnatga layoqatsizlik va qayta tayyorlash xizmatlari bilan bog'langan "portativ" paketlar asosida tashkil etish lozim. Mazkur yondashuv nostandart bandlikni kichik biznes uchun faqat xarajatlarni kamaytirish vositasidan ko'ra barqaror mehnat institutiga aylantiradi [1], [3].

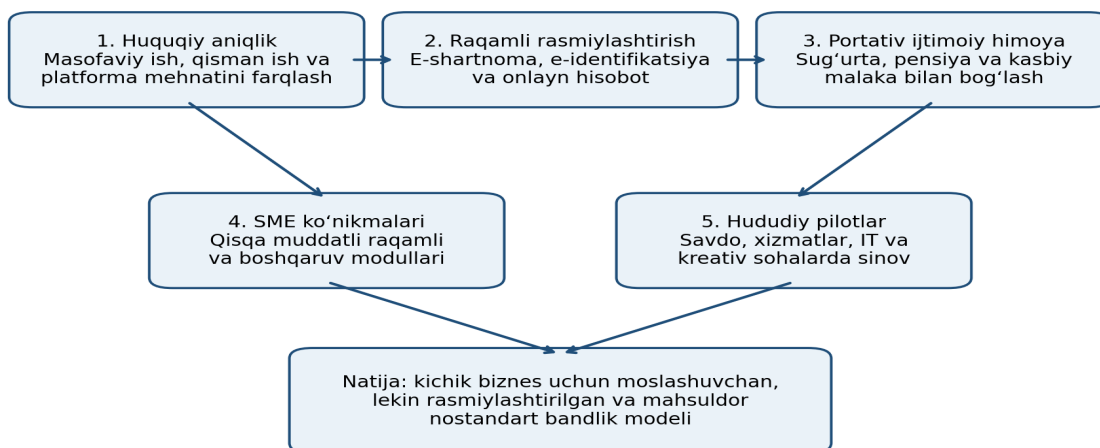
To'rtinchidan, raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish va kadrlar siyosatini kuchaytirish zarur. OECD tadqiqotlari kichik biznes subyektlarida raqamli vositalardan to'liq foydalanishga bilim va ko'nikmalar yetishmasligi to'sqinlik qilayotganini ko'rsatadi [5], [6]. Shu bois buxgalteriya outsorsingi, SMM, veb-dizayn, call-markaz xizmatlari,

tarjima, IT-qo'llab-quvvatlash (*IT support*), marketpleys savdosi hamda logistika dispetcherligi kabi yo'nalishlarda qisqa muddatli mikromalaka dasturlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Beshinchidan, hududiy pilot loyihalarni joriy etish mumkin. Savdo, maishiy xizmatlar, ta'lim, media, konsalting va agroxizmatlar sohalarida qisman ish, masofaviy ish va loyiha asosidagi (*project-based*) ijro shakllari asosida mikro va kichik korxonalarni rag'batlantirish zarur. Mazkur yondashuv keyinchalik tarmoqlar kesimida samaradorlikni kompleks baholash imkonini beradi.

Quyidagi rasmda nostandart bandlik shakllarini O'zbekiston sharoitiga moslashtirishning konseptual modeli ifodalangan (2-rasm).

2-rasm. Nostandart bandlik shakllarini O'zbekiston sharoitiga moslashtirishning konseptual modeli³

Shu nuqtayi nazardan, ilg'or xorijiy tajribaning asosiy sabog'i nostandart bandlikni "huquqiy istisno" sifatida emas, balki raqamli iqtisodiyot, kichik biznes va ijtimoiy himoyani integratsiyalovchi gibrin institut sifatida ko'rishdan iborat. O'zbekistonda bunday yondashuv ro'yxatga olish jarayonlarini soddalashtirish, raqamli xizmatlarni rivojlantirish hamda minimal ijtimoiy kafolatlarni ta'minlash bilan uyg'unlashtirilsa, kichik biznesning xarajat samaradorligi va bandlik sifati bir vaqtning o'zida yaxshilanishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijalari quyidagi xulosalarni shakllantirish imkonini berdi.

Birinchidan, nostandart bandlik shakllari — masofaviy ish, qisman bandlik vaqti, platformali mehnat, loyiha asosidagi xizmatlar hamda bog'liq o'zini o'zi band qilish — kichik biznes rivoji uchun chekka emas, balki asosiy tashkiliy-iqtisodiy instrumentlardan biriga aylanmoqda.

Ikkinchidan, ilg'or xorijiy tajriba moslashuvchan mehnat shakllarining muvaffaqiyati ularning huquqiy maqomi, raqamli infratuzilma, ijtimoiy himoya va ko'nikmalar siyosati bilan uyg'unlashgan holda ta'minlanishini ko'rsatadi.

Uchinchidan, O'zbekiston rasmiy statistikasi kichik biznesning mehnat bozori va YaIMdagi ulushi juda yuqori ekanini, aholi daromadlarida o'zini o'zi band qilish ulushi esa sezilarli darajaga yetganini tasdiqlaydi [12]–[16]. Bu esa nostandart bandlikni tartibga solish va samarali qo'llash masalasini nazariy emas, balki amaliy iqtisodiy vazifaga aylantiradi.

To'rtinchidan, O'zbekistonda masofaviy ish, moslashuvchan ish vaqti hamda o'zini o'zi band qilish bo'yicha huquqiy baza mavjud bo'lsa-da, uning raqamli ro'yxatga olish, platformali mehnat va portativ ijtimoiy himoya tizimlari bilan integratsiyasi yetarli darajada rivojlanmagan [17]–[19].

Shundan kelib chiqib, maqolada quyidagi amaliy takliflar asoslandi: nostandart bandlik shakllarining huquqiy klassifikatorini joriy etish; kichik biznes va ijrochilar o'rtasida elektron shartnomalar hamda to'lov tarixini shakllantiruvchi yagona raqamli kontur yaratish; o'zini o'zi band qilganlar va platformali ijrochilar uchun portativ ijtimoiy himoya paketlarini ishlab chiqish; raqamli va boshqaruv ko'nikmalari bo'yicha mikromalaka dasturlarini kuchaytirish; tarmoq va hududlar kesimida pilot loyihalarni amalga oshirish.

3 Manba: muallif ishlanmasi.

Aynan shunday yondashuv nostandart bandlikni norasmiylik manbai sifatida emas, balki kichik biznesni rivojlantiruvchi va mehnat bozori moslashuvchanligini oshiruvchi zamonaviy institutga aylantirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

[1] International Labour Organization. Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects. — Geneva: ILO, 2016. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40dgreports/%40dcomm/%40publ/documents/publication/wcms_534496.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[2] Eurofound. Non-standard forms of employment: Recent trends and future prospects. — Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. URL: <https://assets.eurofound.europa.eu/f/279033/f051df6c97/ef1746en.pdf> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[3] European Commission. The future of work: platform work and labour rights. URL: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/rights-work/future-work_en (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[4] OECD. The Digital Transformation of SMEs. — Paris: OECD Publishing, 2021. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/02/the-digital-transformation-of-smes_ec3163f5/bdb9256a-en.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[5] OECD. SME Digitalisation to Manage Shocks and Transitions: 2024 OECD D4SME Survey. — Paris: OECD, 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/09/sme-digitalisation-to-manage-shocks-and-transitions_735fc44d/eb4ec9ac-en.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[6] OECD. Digital Skills for Private Sector Competitiveness in Uzbekistan. — Paris: OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/05/digital-skills-for-private-sector-competitiveness-in-uzbekistan_8f1719a7/6c54f447-en.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[7] Government of the Netherlands. The Netherlands at Work. URL: <https://www.government.nl/government-coalition-agreement/the-netherlands-at-work> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[8] OECD. Part-time and Partly Equal: Gender and Work in the Netherlands. — Paris: OECD Publishing, 2019. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/09/part-time-and-partly-equal-gender-and-work-in-the-netherlands_3c59c7af/204235cf-en.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[9] Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK). E-Business Register Portal. URL: <https://www.rik.ee/en/e-business-register/e-business-register-portal> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[10] Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK). Establishment | e-Äriregister. URL: <https://ariregister.rik.ee/eng/application/start> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[11] OECD. Strengthening Active Labour Market Policies in Korea. — Paris: OECD, 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/06/strengthening-active-labour-market-policies-in-korea_2d84239b/44cb97d7-en.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[12] National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan. Main indicators of small business entities in the Republic of Uzbekistan (as of 2025-07-01). URL: https://stat.uz/img/press-relizlar/kb_eng_p14092.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[13] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Kichik tadbirkorlik subyektlarining jami bandlikdagi ulushi. URL: https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_274.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[14] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Kichik tadbirkorlik subyektlarida band bo'lganlar soni. URL: https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_425.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[15] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Kichik tadbirkorlik subyektlarining YalMdagi ulushi. URL: https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_420.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[16] National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan. Total income of the population of the Republic of Uzbekistan, January–December 2025. URL: https://stat.uz/img/news/sovokupnye-dokhody-naseleniya-en--24_01_2025_p34170.pdf (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[17] O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi, 2022-10-28, № O'RQ-798. URL: <https://lex.uz/docs/6257288> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[18] O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori PQ-4742, 2020-06-08. "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida". URL: <https://lex.uz/docs/4849607> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

[19] O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 806-son qarori, 2020-12-23. "O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida faoliyatni amalga oshirish tartibi to'g'risida". URL: <https://lex.uz/acts/5182451> (murojaat sanasi: 2026-04-20).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>